

Minkäläisen käyntikortin ojennatte?

- eli kannen merkityksestä sarjakuvalle

Tämä kirjoitus lähti liikkeelle siitä, kun suomalaiselle sarjakuvataiteilijalle ensi kertaa on tarjoutunut jatkuvamanluonteista kansikuvatyötä. *Kustanus Oy Jalavahan* on jo useasti käyttänyt Jukka Murtosaaren taitoja hyväkseen myös tällä saralla.

Ongelmaton ei kansikysymys kuitenkaan ole. Suomalaiset sarjakuvapiirtäjät ovat saaneet sen verran harvoin tehdä kansia, että homma ei ole oikein hallinnassa, ja varsinkin värikansien kanssa tuhrataan hirveästi mahdollisuuksia. Suomalaisista sarjakuvakansista upeimmat lienevät Timpan *Ruututarhan* ympärille loihittimat, lehdistä ainakin *Kutilan Sarjari* 3 oli upea, *Kannuksista Kokkila* n:o 9 ja *Ilkka Ruokolan* 22, jossa ensi kertaa osattiin hyödyntää murrettuja värisävyjä hillityn tehokkaasti. Tyyliilisesti yhtenäisin on ollut *Kupla*, ja sieltä löytyy myös hervottomimmin hauska, 9 = 1/83 *Kunnaksen Gallen-Kallela*.

Kannessahan on oleellista kiinnostuksen herättäminen, ja parhaiten se onnistuu selkeydellä ja oivaltavuudella. On turha näpertää ja niuhottaa, jos alkuperäisideaa on liian heikko jo ennen varjostusvaihetakin!

Viime aikoina on värikansia alkanut näkyä, *Pahkasiassa* se on jo traditio — mutta *Tapiirissa* ei ole osattu toimia yhtä räväkästi. *Massiivisissa sarjakuvissa Hannu Peltoniemi* käytti poikkeuksellisen vaativaa tekniikkaa (ehkä liiankin vaativaa vielä tässä vaiheessa?), mutta osasi tasapainottaa tunnelman tekstityypeillään kaikkea muuta kuin tosikkomaiseksi.

Murtosaaren kansissa taas on nähty mitä vauhdikkainta kehitystä. Kaikki alkoi kai kuiviksi koetuista Jalavan kansista. Lienen ainoa, joka piti noista alkuperäispiirroksilla mustavalkoisina ja väritaustalla yksilöidyistä kansista...

Sarjan aloitti *Suuri sarjakuvakirja 1*, jonka kannessa on kiireen tai innostuneen hätäilyn makua: siihen on yritetty koota kaikki sen sijaan, että olisi tyydytty olelliseen. Keltainen taivas näyttää oudolta, varjostus on hentoa ja anatomia onnahtelee. Lopullisesti suunnitelman pilaa sisällysluetteloblokki tehokaimman tausta-alueen päällä.

Cisco Kid meni vielä pahemmaksi: edelleen tuo kumma keltainen, hento varjojen käsittely ja outo perspektiivinen lyhennys, joka ei ainakaan kuvan draamaattisuutta lisännyt. Tuon kannen

kohdalla alkoi jo tosisaan pohtia, sopiiko sarjakuvakirjan kanteen ollenkaan naturalistisesti väritetty kuva. Onhan sarjakuva pohjimmiltaan kaksiulotteiseksi pelkistettyä todellisuutta, ja kannen soisi toimivan samassa hengessä.

Eikö värimaailmankin sitten pitäisi olla raaempi, julisteenomaisiin tehoihin kontrasteilla ja puhtailla pinnoilla pyrkiä? Niin luulisi, mutta sitten *Murtosaari* veti taas maton alta. *Taika-Jim 1949-52* oli yllättävän upea kanneltaan. Siinä on sävykkyyttä, mutta myös kuin vaihkaista pelkistystä: Mandraken sininen ja punainen pomppaavat taustan vehreästä viidakosta, ja piirtäjälle ilmeisen rakas keltainen toimii nyt shokkiefektiä banaanisissa ja dramaattisen tapahtuman osoittavaan 'katoavan' gorillan auran.

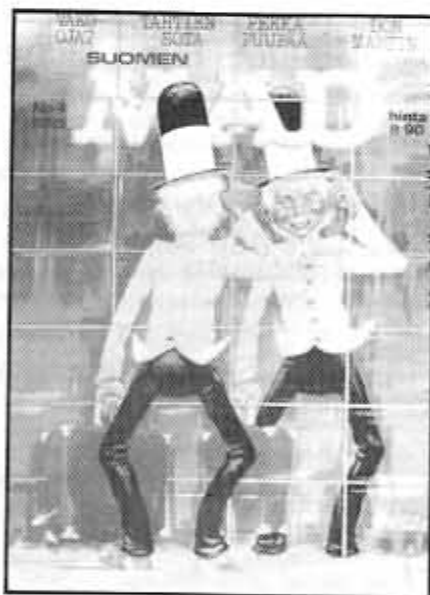
Johnny Hazard on ideana parempi kuin valmiina: mustavalkoiseksi piirretty *Hazard* (sananmukaisestikin kuvaava!) tilavaksi väritettyä taustaa vastaan toimii, mutta jotenkin lentoalukset ja toiset, väritetyt ihmishahmot ovat liian toisesta maailmasta.

Ehdottomasti parhaan kantensa Jukka on väsäyttänyt *Suomen MAD-lehteen* 4/85. Teknisestikin usalaisille virkaveljilleen morjettava *Alfred B. Neumann Pekka Puupään* hahmoon yhdistettynä on täysosuma, jopa parempi kuin samassa lehdessä julkaistu *Fogell-pastissi Pekka Luupään uudet seikkailut*, jossa parasta on alati muuntuva piirtäjän lintu-signeeraus.

Melkeinpä paremmin kuin sarjakuvakansiin *Murtosaari* soveltuu Jalavan *Outsider*-sarjaan, ja varsinkin *Karma*-sarjan avaus *Ampiaisen arvoitus* on upeaa pulp-taidetta. Sitä paitsi, nyt näkyy varjostustekniikkakin petraantuneen.

Kansi on sarjakuvajulkaisunkin käyntikortti, joka pitää ottaa vakavasti, jos haluaa tulla otetuksi vakavasti. Sen voi tehdä niinkin pelkistetyin tehokkaasti kuin tuore *Kylmä metalli* 2/85 tai mustan, valkoisen ja väripintojen tehoilla, kuten vaikkapa *Murtosaaren* ja kumppanien *Tähtivaeltajat* numeosta 11 lähtien.

Olen yllyttänyt puhtaisiin väreihin, mutta silloinkin on syytä muistaa niiden suhteet. Suuret väripinnat kalpaavat myös selviä rajoja, joko kontrastein tai mustalla viivalla vedettyinä, tai muuten homma räjähtää helposti silmille. Näinhän on käynyt *Ensio Aallon* irtonaisella viivalla hahmottamille kansille niin *Kannuksessa* kuin *Niilo Lukko*-alumeissa.

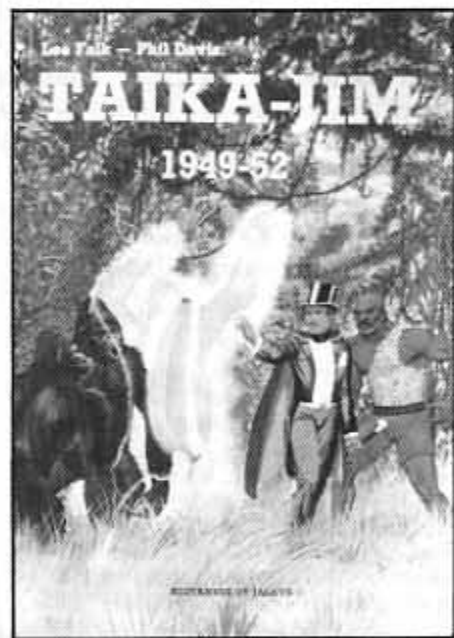

Hillittyä tyylikkyyttä on totuttu saamaan *Kemin kilpailun* sadosta kootuissa alumeissa, varsinkin *X-Dreams* ja *Taidetta taiteen* vuosiksi olivat sävykkäitä ja kauniita kokonaisuuksia. Toisaalta niissä jo lähestytään liiankin vakavasti otettavaa, elitististä taiteellisuuskäsitystä, ja sarjakuvahan on sentään populaaritaidetta.

Toisin sanoen, jos saan vielä lähettää tekijöille terveisiä, niin tekkää mitä vain ja miten teettekin, mutta alkää tärvätä tilaisuuttanne tekemällä hätäisesti tai liian vaikeasti. Älkääkä luulko, että ostaja jää pitkäksi aikaa miettimään, mitä kanteenne yrittää sanoa! Rakkaus sytty ensi silmäyksellä, tai sitten kanteenne ei vain pysty estämään jo syntyynyttä ostopäätöstä.

K.P.

P.S. Vastikään ilmestyi mainio malliesimerkki: *Mänttärin* kansi *Kannus* 24:ään.

Mustanaamio — Paul Temple — Red Ryder —
Pikka Nemo — Rappo — Happy Hooligan —
Steve Canyon — Roi Robbe — Radiopartio —
Garth